

וهو הדרה והוא זיו
כיסו בחליה מקי
ירושלמי חוספה מכ
הבריות, ואחר כך
חכמים להסביר קראי

אבל החמור שאינו לנו
לומד מדורם היאך
הchorah שלידי שמי
אoil למכבי קרנא,
גיווא מיניה"].

[על¹⁵⁴ המשנה
בתחילה לידע האין
משנה את כזרתו
"חמרה אויל למכבי"
לנכח בקוני הברול
דרוה ליה גיווא מין
ששמעו בענותו אבל
זה אמרו האי אורה
הריאם שעלו נאמר
בר יומה. פירוי

ולחוור עליהם תмир, ו
"ירוב תבאות" הוא בא
מקרה והוא מפרק ומכו
[על¹⁵⁶ מנילה כת, א.
באו אלא לפי שעה בלבד
בזה תורה – על אחת
רמו מז: "זה שאמר הי
תורה, שמעו תבור וכרכ
הרים גבוננים למה או
"גבוננים" במשמעות
רש"י שם: "מה לעשו
שער שבת עניין ויהי נ
אננו מכוננים לעשות ה
ה". ובספר הכוונות ע
לשכת הכאה". ועיין ב
דמויים ד' שייך לשבת

כבא בתרא עג, ב

אמר רבה, לדידי חזי לי אוריילא בר יומיה דהוה כהר תבור
והר תבור כמה هو? ארבעין פרסי, ומשאכא דצואריה תלתא
פרסי, ובאי מרבעתא דרישיה פרסה ופלגא, רמא קופטא וסכר
לייה לירדנא.

רישב"ם

אוריזילא בר יומא. ראמ בן יום אחד דאותו היום נולד. כי הר תבור.
כן היה גדול. כי מרבעתא דרישיה. מקום הנחת ראשו כששוכב על
הקרקע. רמא קופטא. הטיל ריעי וסכר הריעי לירדנא לפני שעה עד
שמסמסהו המים מעט מעט.

A day old
antelope the
size of Mt. Tabor

ביבורי הגר"א

לדיidi חזי לי אוריילא בר יומיה. כמו המשמעה כמ"ש "קרי עליה"¹⁴⁸. כי
שאמרו רבותינו ז"ל¹⁴⁴: "ירוב חבאות בלח שור". [כמו נאמר רבותינו ז"ל¹⁴⁹: "תנא דבר אליהו לעולם ישם
קרני אודני דהוה ליה גיווא מיניה". וענינו, שאמרו¹⁵⁰: "תנא דבר אליהו לעולם ישם
כ"י אמרו¹⁴⁵: "לעולם ילמוד אדם ואחר כך
ישגה". שנאמר¹⁴⁶: "שיטה מים מבורך"
שהם מים המכונסים שמכונסים אותם
להרדרר ורבים מרכבו, והוא "בכור שרו הדר
מה ששמעו מרכבו, והוא "בכור שרו הדר
ממקום אחר, וכן ישמע מארחים ולמורים,
ואחר כך "מברך".
ונראה לי שווה כוונת הפסוק¹⁴⁷: "בכור
שנמנחים בתורה, וכן: "בעל חריסין"¹⁵².
שהוא הכל משל על הפלפול¹⁵³.

144 סנהדרין קו. א ולפנינו: "גמלא". 145 עברודה זורה ט. ועיין שבת סג, א: "ילגמר איניש
והדר לסברו". 146 משלי ה, טו. עברודה זורה שם: "שתחה מים מבורך", כתיב: "שתחה מים מבורך", וכתיב:
זונולים מתחך בארך" בתחילה שתה מבורך, ולבסוף זונולים מתחך בארך". 147 דברים לג, יז.
148 עיין שבת י, א: "רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זира, והוא עסקי בשמעתא. נגה צלוי, והוה
קא מסרבב ורבי ירמיה, קרי עלייה זירא [משל כי, ט] מסידן איזנו משמעו תורה גם תפילה
תוועבה". 149 משלי יד, ד. ועיין סנהדרין מב, א: "במי אתה מוצא מלחתה של תורה, למי
שייש בידו חכילות של משנה, קרי יוסף אנטפשה: זירב – חכאות בכח שור". 150 עברורה
זורה ה, ב. 151 ברכות סג, א. 152 שם קו, ב. פירושי: "חכמים המניצחים זה את זה בהלהה".
وعיין רש"י בכוורות לו, א: "מגינים, תלמידי חכמים הנלחמים במלחמה של תורה". 153 עיין
ביבורי רכינו משלוי יד, ד: "כhammad למשא", כי יש בתורה פשוט תורה, להבין העניין הפשט באור
היטב, ויש גם פלפול, לבירר וללכן העניין בקושיות ותורויות. ובועל לומדי תורה בפשט הפשט מה
נקראים "חמוניים", והלומדים בפלפול מה מה נקראים "שורדים", כשור בעל קריים, וכמ"ש זוזיל נברכות
נו, ב] נגחו, הווין ליה בנים שמנגנים בתורה. וזהו שצעריך האדם לשני הדברים: ללימוד פשוט תורה

הנפק – חוויה
הנפק – עוויה

דָּרוֹהַה כְּהֶר תָּבוֹר,
אֲדִצּוֹאֲרִיה תָּלְתָּה
רַמְאָה כּוֹפְּתָא וְסִכְרָ

נוֹלֵד. כִּי הֶר תָּבוֹר.
רַאשׁוֹ כְּשׁוֹכֵב עַל
ירְדָּנָה לְפִי שָׁעָה עַד

שׁ "קָרֵי עַלְיהָ"¹⁴⁸. כִּי
חַבּוֹאֽת בְּכָמֶשׁ שָׂוֵר. [כְּמוֹ
נָא דְבִי אַלְיוֹן לְעוֹלָם יִשְׁים
וּ {עַל דְבִרֵי תּוֹרָה} כְּשׂוֹר
לְמַשָּׁא]. שׂוֹר לְעֹלָל לִישָׁא
בָּו, וְהַו "כְּבָרוֹ שָׁוֹר הַדָּר
לְגֻמּוֹר מְרֻבּוֹ כְּשׂוֹר לְעֹלָל]
רַאֲם קְרָנוֹי" [בְּמִשְׁא וּמִתְּחַן]
שׁ אַמְרָו¹⁵¹: "בְּעַלְיִ קְרָנוֹיִם"
הָ, וְכָנֵ: "בְּעַלְיִ תְּרִיסִין"¹⁵².
הַפְּלָפְלָו¹⁵³.

יֵן שְׁבַת סָג, א: "לְגֻמּוֹר אִינִישׁ
בָּכָ: 'שְׁחָה מִים מְבֹורָךְ', וְכַחֲבָכָ:
אַרְךָ". 147 דְבִרִים לְג, י.ז.
קִי בְּשֻׁמְעָתָה. נְגָה לְעַלְיוֹן, וְהַו
אַזְנוֹן מְשֻׁמְעָוָה תּוֹרָה גַּם תְּפִילָתוֹ
אוֹצָא מְחַמְתָה שֶׁל תּוֹרָה, כִּמי
תְּבִכָּה שׁוֹר". 150 עֲבוֹדָה
וְמְנַצְּחִים זֶה אֲתָה וְבַהֲלָכָה".
151 עַיִן מה של תורה". 153 עַיִן
רָה, להכין העניין הפשט באָר
מוֹדי תּוֹרָה בְּפִשְׁטוֹת הַמָּה
לְקְרָנוֹים, וכִּמְשׁ שׁוֹלְלִי [בְּכָרְכוֹת
הַדְּבָרִים: לְלִימֹוד פְּשָׁטוֹת הַתּוֹרָה

כְּבָא כְּתָרָא עֲגָ, ב

טו
[שהחילה ללמור] הוא צוקק [ומפרכם] כמו
הגדרלים [אשר בארץ]¹⁵⁵.

דרחיו כהר תבור. שמנדריל עצמו כהר
תבור, כמו שאמרו¹⁵⁶: "[עתידין בת
כנסיות {וכתי מדרשות שבכבל שיקבעו בארץ
ישראל}] שנאמר¹⁵⁷: 'כִּי תַּחֲבֹר בְּהָרִים
וּכְכָרְמָל בַּיּוֹא'"¹⁵⁸ וכו'. פירוש ריש"ז¹⁵⁹
למרדו ש עבר כרמל ותבור את הים לחת
עליהם התורה. "דרש בר קפרא מאי
רכחיב¹⁶⁰ למה תרצהון הרים גבנונים',
יצחה בת קול ואמרה להם למה תרצו [דין
עם סיין, כולכם בעלי מומין אתם אצל סיין
וכיו]. אמר רבashi שמע מינה] האי מאן
דריחור [בעל מום הוא"].

ודר תבור כמה הוא ארבעין פרסה.
שמעאה בעצמו לכל כאלו אין חסר לו מכל
הקדושה כלום. כמו שאמרו¹⁶¹: "[שבעה
פרושים הן וכו'] פרוש מה חובתי {ואעשנה}.
מה חובתיתו וועשנה"¹⁶². ואמרו
המקובלם¹⁶³ שמיום הרבייעי¹⁶⁴ עד שבת
זה אמרו האי אודזילא בר יומיה, [הו]
הראמ שעליו נאמר: "זקנוי ראם קרנו".
בר יומא. פירוש, שכיום הראשון

וועל¹⁵⁴ המשנה סדר הלימוד ולמוד
בתחלתה לידע הארץ לפלפל ואינו יודע
משנה אחת כצורתה, אמרו רבינו י"ל
ח'מרא אויל למבעי לייה קרנא" לידע הארץ
לננה בקרני הבROL מחתמת קנאה, "אודני
דרוה ליה גויא מיניה" גם מקצת התורה
שמען בענותו אבד גם כן.

זה אמרו האי אודזילא בר יומיה, [הו]
הראמ שעליו נאמר: "זקנוי ראם קרנו".
בר יומא. פירוש, שכיום הראשון

ולחוור עליהם תמיד, וגם לפלפל בלימודו כדי שיצא העניין מוזר ומלאן בלי קושיא, וזה שאמר
"ורוב תכואות" הוא בא מכוחו אותו תלמיד שהוא כ"שור" בעל הקרניות וחறיך גדורל בפלפל, כי הוא
מקשחה והוא מפרק ומילא רוחח שמעתתא. 154 הנוסח שבפתחו. 155 עפי' שמואל-ב, ז, ט.
156 מגילה כת, א. 157 ירמיה מו, ית. 158 זהה דברם כל וחומר, ומה תבור וכרכמל שלא
באו אלא לפי שעלה ללימוד תורה — נקבעים בארץ ישראל,บทי כנסיות ובתי מדרשות שקורין ומרביין
בזה תורה — על אחת כמה וכמה". 159 בראש"י לפניו ליתא" תבורו. ועין יליקוט שמעוני שופטים
רמז זו: "זה שאמור הכתוב כי תבחר בהרים וכרכמל בים יבא, בשעה שבא הקדרש ברוך הוא ליתן
תורה, שמעו חבור וכרכמל ההניחו מוקומם ובואו להם, ושת כרמל בים והקב"ה ציווה להם למה תרצהון
הרים גבנונים' למה אתם וציטים ומדיניות, בעלי מומין אתם, כענין שנאמר 'או גבן או זק'". כונתו
"גבנונים" במשמעות של 'אגן' בעל מום. 160 תחולין סח, ז. 161 סוטה כב, ב. 162 עיין
רש"י שם: "מה לעשות עוד ולא עשית ומראה עצמו כאלו קיים את הכל". 163 בשער הכותנות
שער שבת ענן ויהי נועם פ"כ"ד: "... ויהי נועם נמשך עד יומם ג' בשבוע, ואח"כ מיום ד' בשבוע
אנו מכובונים לעשות הכהנה עד ג' ימים אחרים לקבל השבחת". וכן בפ"א שם. 164 בכת"י: "ימים
ה". וכספר הכותנות שער הנגנת הלימוד: "יום חמישי — בעולם היצירה להכין עצמו לתוספת רוח
לשכת הבהה". ועין בא"ח סימן רצט ס"ו: "מכדריל עד סוף יומם שלישי". ובמשנה ברורה שם סקט"ז
דמויים ד' שיקן לשכת הבהה.

ן יאבר בעצמו]. זה ?
וסבר לירדן], כי
ליידן*. 182

וכל עניין המאמר הוא
שהוא המידה השל'ית
מתלמידיו של בעל
רעה¹⁸³, וסדרן כסדו
כפי מתחילה מתחיל ה-
נפש האדם על זולתו
ואחר כך בתאהו וכ-
ובכבודו, ואחר כך בקנו
וכן סידרו [דרורagi
[במואמר קז]¹⁸⁴: "נפ'
ברעה" הוא הקנה
מדעהו], ועליהן נאמנו

ארבעה ימים, [ושבת קודש הוא עיקר
הקרושה]. וכן אמרו חז"ל¹⁶⁵: "בן שלשים
לכח". שאו הוא בכח 'שור', [כמו]
שנאמר¹⁶⁶: "וּרְבָתָה תְבוֹאָתָה שָׂרֵגָנָא".
ובוי מרבעתא דרישא פרסא ופלגנא.
שמנוח ראשו בין הנגדלים, שהוא¹⁷⁵ ממשה
רבינו ע"ה, ומשה רבינו ע"ה היה חנינו
לפני המשכן שהוא אמצע מחנה ישראל,
[ומחנה ישראלי היה שלש פרסא¹⁷⁶, נמצא
מסוף מלחנה ישראלי עד האמצע פרסא
ופלאן], והאי אורזילא הוא מערכ רבי,
ועוד מוחר למחנה ישראלי¹⁷⁷ פרסא ופלגנא,
[אמנם מניה ראשו במקום גדרלים¹⁷⁸].

רמא כופתא וסבר לירדן. כי עניינו,
[כאשר הוא רואה] שאין יכול לנצח את
תלמידי חכמים] או הוא מבאיש¹⁷⁹ ריחם,
כי בן דרכם של קנאים¹⁸⁰ או להגביה את
זמן, וכשאינו יכול, [או הוא מבאיש
ומטנה] לטרוף את חבירו, ואמרו¹⁸¹: "כל
הפועל". וזה מאמר הכתוב: "בגלו לנצח
יאבר", [כמו שהסביר הוא על תלמידי חכמים
ויהלך ארבעה ימים¹⁶⁹].

ומשבי דעתאריה תלתא פרסתה. כמו
שאמרו¹⁷⁰: "רב כי הוה חי אמרהו
דרoil אכתריה, אמר הci¹⁷²: אם עלה
לשם שיאו] וראשו לעכ יגע כללו [לנצח
יאבר רואו אמרו אווי"]. ואמרו¹⁷³: [אמר
רב פפא שמע מינה] האי עיבא תלתא פרס

182 בדפוס: "נקרא ירדן
חכ"א מג ע"א: "יבטה נ"
פיו ובולע את מי הים,
ונבהשך: ים התורה, ש-

פמייס ומי והולך גונפל
עצמן. בכאיור רבינו לש'
כשנול, ונדר מכל דבר
כיד�ו, וכן צרך האדם
מנחלים גודלים]. ועיין
רחבה מתלמידיו של ביב
האגודה בר' רבה בר
משל יד, ל.¹⁸⁷

שציריך לעבור בו קודם
זה סוד כריית הירדן
ליניקוד. אכן בכת"ז כתו
הורמה קן ע"ב: "ויאית ו
וחתו והחתיאו אחרוני ו
בזהו זוזמא ובהיא
תמייד וAINIS מחלבנים מ
שבכו לפניהם אדונם בעז
משם לעולם".¹⁹⁰

האמאר. בסוף "הרומיין
שככת": "שצואתן".¹⁹¹
*ז"ז פג'זין נז: א)

165 אבות פ"ה מכ"א. 166 משל יד, ד.
167 כמו אמר רב כי אלעזר בן עזריה "הרוי אני
כבן שביעים שנה". ופירש"י בספר האורה כשמיניוו לראש ישיבה. בכאיור רבינו משל טז, לא: "שם
הישיבה" הוא בא לאדם, כאשר יזכר להנגן ישיבה של תורה בokanehotו". שם כ, כת:

"ויהחכמה נקראית ישיבה", וכמ"ש זיקן וישוב בישיבה היה, וכמ"ש [אבות פ"ב מ"ז] מרובה ישיבה
עוצמן, וכשאינו יכול, [או הוא מבאיש מרובה חכמה]. [שכחה – ישיבה – ישיבה]
לזקנה, בן שביעים לשיבה". עיין בכאיור רבינו משל טז: "זקן ששים שנה... זקן וישוב
בישיבה".¹⁶⁸ 169 פסחים צג, ב: "כמה מהלך אדם ביום, עשרה פרסאות". שבעים שנות חיו, כשבעה
ימים. ומהלך אדם בגין ביום עשרה פרסאות. וא"ש גירסת רבינו: "ארבע פרסיט".¹⁷⁰

170 טנהורין ז, ב. 171 פרש"י יומא פז, א: "గדרדי בני אדם הולclin אחורי לכבודו".¹⁷² איבר
כ, ו.ז. 173 בבא בתרא עה, ב: מהפסוק [ישעה ס, ח] "מי אלה כעב העופינה".¹⁷⁴ גוכה
הען. 175 בדפוס: "אף שהייו גורלים כמשה רבינו ע"ה".¹⁷⁶ ברכות נד, ב. 177 זוהר
ח'ב פרשת כי תשא קצא ע"ב: "ואלין ערב רבי וכל אינון בערבי עאנין ותורנן הוו אולו לבר מושרייתא
לבחורייתא".¹⁷⁸ עיין לעיל בד"ה קזי לי הורמן: "בני אדם שממשיהם אין אל להתחפה,
הס מסטרוא ערב רבי"; להלן בספרנו בכוורת ח, ב בד"ה איתן לן בירא ברכיה: "ה'ערב רבי' הס
העשירים" [העשירים בעלי גאות].¹⁷⁹ בכת"ז: "מבעת".¹⁸⁰ בדפוס: "דריכי הקנהה".¹⁸¹

קיידושין ע, א: "כל הפסול פסל ואינו מדבר בשבחה לעולם". פירש": "מגרף תמיד את
המשבחות הוא עצמו פסל, ואינו מדבר בשבחה לעולם, אין דרכו של פסל לדבר בשבח הכרויות
לעולם".

בן יאבד בעצמו], וזה אמרו רמא [כופתא רעה] [והוא קנאתו]. "ושונאי [צדיק ומכר לירדנא], כי התלמיד חכם נמשל לירדן".¹⁸⁶

או רעה לומר: רמא כופתא. כי נהר דינור שם מטבילין הנשומות לעלות אל ארץ החיים ארעה קדישא, והוא [נגר] הירדן המפסיק [בן ארץ ישראל להוציא לאرض]¹⁸⁷, אבל הרשעים מוחק שצואתן¹⁸⁸ מרובה, נשארים שם ואינם יכולים לעלות מתוכה¹⁸⁹, וזה אמרו¹⁹⁰ "כגלו לנצח [יאבו]"¹⁹¹. והוא לו מידה בגדר מידה, וזה רמא [כופתא ומבאש ריח תלמידי חכמים]. וזו כוונת דוד בחחלים: "נפשם ברעה" [שליהם] "תחמונג" שם בנهر דינור).

[והגואה ותואה וכבוד חשב בפסוקים הקורומים¹⁹²: "יעלו שמיים" וכו', וכן¹⁹³].

ולעין המאמר הזה על עניין הקנאה, שהוא המידה השלישי של שלוש מידות מהלמדייו של בעל הרשות, שהוא עין רעה¹⁸³, וסדרן כסדר [כמו שהסביר באן], כי מתחילה מתחילה האדם בקנאה [יתרומם נשח האדם על וולתו כבודו לבו וגאותו] ואחר כך בתואה וכבודו [יתרואה לחאה וכבודו], ואחר כך בקנאה [קנא לכל אדם]. וכן סידרו [דור המלך ע"ה] בתהלים [במושמור קו]¹⁸⁴: "נפשם ברעה תחמונג".

ברעה" הוא הקנאה [כוונתו בקנאת איש מראהו], וועליה נאמר¹⁸⁵: "תמותות רשות רחבה מתלמידיו של בעל הרשות". ולא בורו לאיזה סדר כוונתו.¹⁸⁶ וכי ש לעיל בתחום האגדתא בדורה רכה בר חנה. וכןן המשך בפסקו כו.¹⁸⁷ תהילים לד, כב. ממשיל יד, ל.¹⁸⁸ בכיאור ובינו על הזוהר ח"ג פרשת בהעלותך קנד ע"ב: "זהו נהר דינור שצרך לעברבו בו קודם שכבים לארץ החדים עולם הבא, חוץ נשמתון ודדיים עליין, וזה סוד כריתה הירדן לפני בא הארץ". יש שכובו שידינורו וירדן אוטן אותיות מלבד אותן וליקוד. אכן בכתבי כתוב ידינרי לאו ו.¹⁸⁹ זוהר ח"ב פרשת תרומה קנד ע"ב: "וזאת חייבין אינון דמתבלנן בחובייהו תדר ולא אתלבנן מנוייהו ומיתחו בלא תשוכבה וחתו והחתיאו אחרין והוא קשי קרל תדר ולא אחתרו קמי מריהון בהאי עלא מא, אלין אהדרנו תמן בההוא זהה מא וכחה היא צואה רותחת דלא נפקין מתמן לעילמן".¹⁹⁰ ויש רשיים שמטפנדים בעונותיהם תלמיד ואינון מטלבנין מהם, ומתו בלא תשוכבה, וחתו והחתיאו אחריהם, והוא קשי עורף תמייד, ולא נשברו לפניו אדונים בעולם הזה, אלו נדונים שם בזווהא ההייא ובזואה ההיא הרותחת, ואינון יוצאים משם לעלום].¹⁹¹ איזוב כ, ג.¹⁹² בטהילת הפסוק תהלים קו, קו.¹⁹³ עין לעיל בסדרה וכל עין המאמר. בסוף "שצואתן".

רעה לומר, שנדרמה לו כאלו וכלת הגולה).

א דרישא פרטא ופלגא. בין הגורלים, שהוא¹⁷⁵ ממשה אשר רכינו ע"ה היהת תניתו שהוא באמצע מהנה ישראל, ל היה שלש פרטא¹⁷⁶, נמצוא ישראל עד האמצע פרטא א אוריאלא הוא מערב רב, מהנה ישראל¹⁷⁷ פרטא ופלגא, ראשו במקום גודלים¹⁷⁸.

ו מכבר לירדנא. כי עניינו, יהאה שאינו יכול לנצח [את זאת] או הוא מבאיש¹⁷⁹ ריחם, של קנאים¹⁸⁰ או להגביה את זו יכול, [או הוא מבאיש את חברו, ואמרו¹⁸¹: "כל מאמר החותוב: "כגלו לנצח וחשב הוא על תלמידי חכמים

רבי אלעדור בן עזריה "הרי אני ביאור רבינו משלו טו, לא: "שם ול תורה בזונטור". שם כ, כת: [אבות פ"ב מ"ז] 'מרבה ישיבה באבות הנ"ל שנינו': "בן שלשים הוא ב' דרגין: שיבת וקנה. בן בן שלשים שנה ... זקן ווישב זות. שבעים שנotta חיין, כשבעה זרכען". ולפנינו: "ארבע פרטס". אין אחריו לכבודו".¹⁷² איזוב: "עקב חטופהה".¹⁷³ גובה 17 ברכות נד, ב.¹⁷⁷ זוהר וחוריין הוו אולו לבר משורייתא שמעשיהם אינם אלא להחפה, בירא בדיבור: "היערכ רב' הם 180 בדפוס: "דרכי הקנאה".